

Introductie Corona Gedragsunit

5.1.2e

5.1.2e

Corona Gedragsunit *(sinds 20 maart 2020)*

Bijdragen aan de effectiviteit van Corona maatregelen, met gedragswetenschappelijke kennis & inzichten

- Vragenlijstonderzoek – Cohort / Trend (dashboard)
- Interviewrondes
- Literatuuronderzoek
- Inspirerende voorbeelden
- Kennisintegratie > themarapportages & beleidssuggesties

Doel: gezonde bevolking – fysiek, sociaal en mentaal

Gedragsexpertiseteam RIVM als basis, met steun van:

- Onafhankelijke wetenschappelijke adviesraad – 15 hoogleraren
- Expertteam psychometrische analyses (taskforce)
- Expertteam inspirerende voorbeelden (toetscommissie)
- Expertteam vaccinatiedeelname
- *Expertteam Gedrag & Welbevinden i.o.*

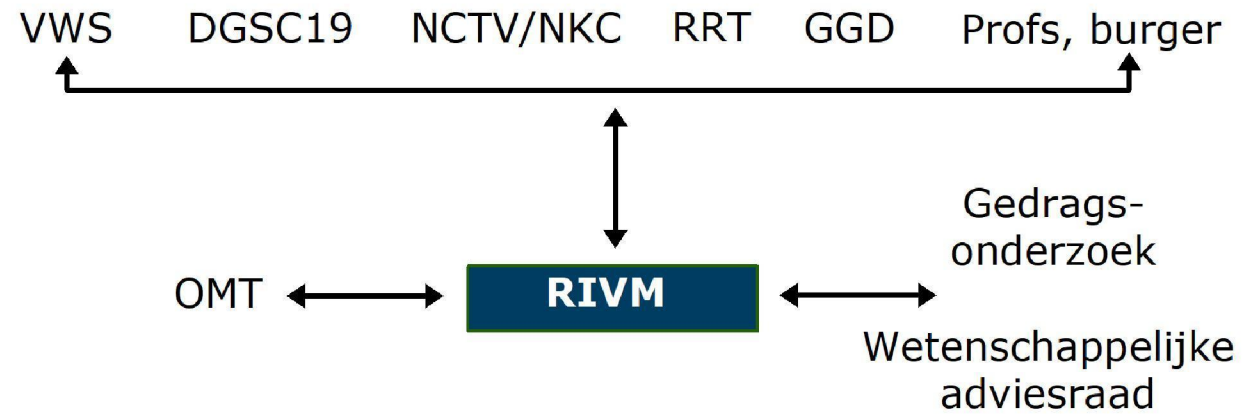

Kernteam

5.1.2e	– onderzoek
5.1.2e	– coordinatie werkpakketten & bedrijfsvoering
5.1.2e	– Communicatie strategie

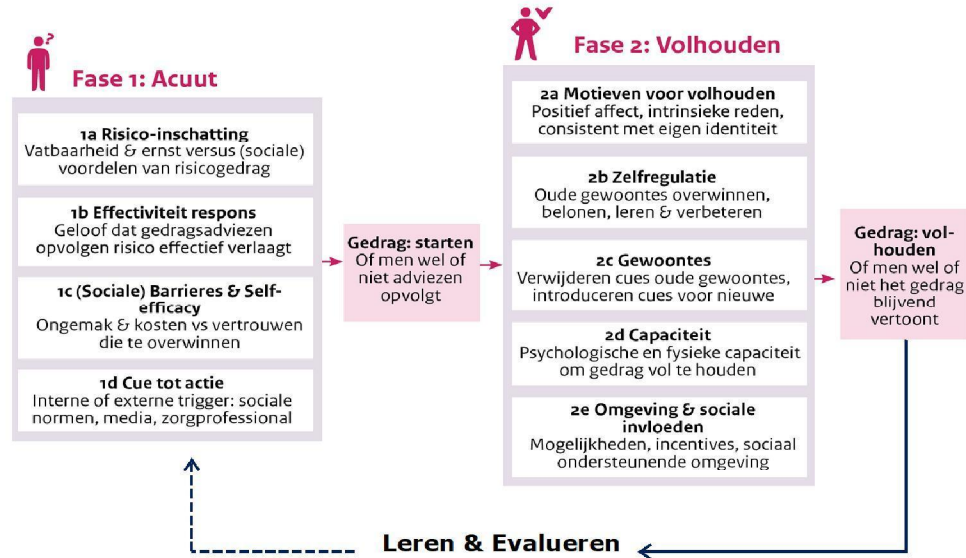

Inbreng gedragsexpertise

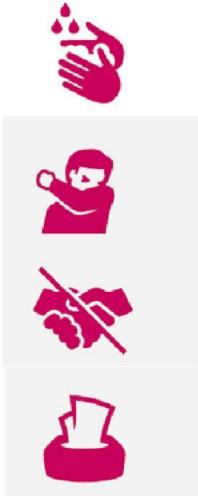

Gedrag is meer dan Kennis

Gedrag: 4 groepen

Hygiëne

1,5m afstand
afstand houden

thuis blijven
& testen

nieuwkomer
vaccineren

Gedrag beïnvloeden – 3C interventiemodel

agenderen
informereren
motiveren

fysieke omgeving
sociale omgeving
voorzieningen

duidelijke regels
aansporen
handhaven

WP1 Gezond blijven in corona-tijd (april)

Met of zonder seksbuddy ;-)

Alles is voor iedereen nu anders. De gedragsregels vragen aanpassingen van gewoontes. Dit doen we best goed.

Maar: hoe blijf je nu gezond?
En hoe houd je de gedragsregels vol?

Leefstijladvies in corona-tijd

www.loketgezondleven.nl/coronavirus

Met advies van het LCI en van de wetenschappelijke adviesraad van de corona gedragsunit, beide van het RIVM.

WP2 Literatuur & databronnen

5.1.2e

& 5.1.2e

& team

5.1.2e

WP2: (Inter)nationale wetenschappelijke literatuur

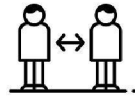
Waarom installeren mensen (geen) contactopsporingsapps?

Leiden mondkapjes tot schijnveiligheid?

Wat zijn gedragseffecten van (zelf)testen?

Wat draagt er bij aan afstand (blijven) houden en social distancing?

Waardoor leeft men wel of niet de regels rond thuisquarantaine en -isolatie na?

Welke onderzoeken lopen er in NL?

<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/literatuur>

WP3 Vragenlijst- onderzoek

5.1.2e ; 5.1.2e ;
5.1.2e ; 5.1.2e ;
5.1.2e & team

5.1.2e

WP3 Onderzoek naar gedrag & welzijn

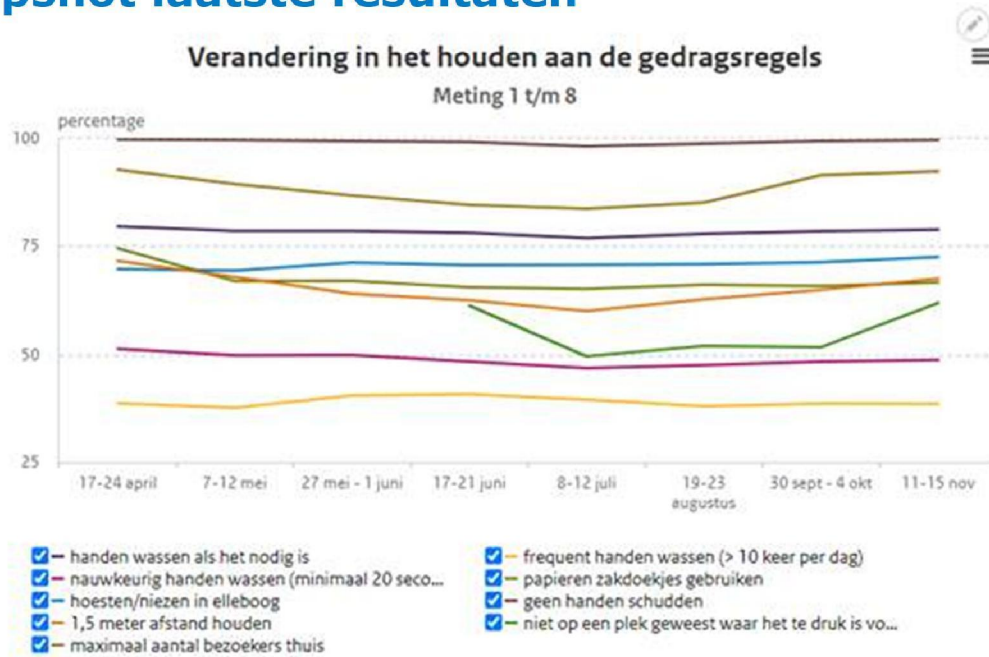
Vragenlijst onderzoek samen met GGDGHOR/GGD-en,
Eerst 3-wekelijks, nu 6-wekelijks:

- Gedrag: naleving van alle (*actuele*) corona-maatregelen
- Oorzaken van: risicopercepties, draagvlak, effectiviteit, normen
- Welzijn: sociaal, fysiek, mentaal
- Vertrouwen & communicatie
- 9 metingen (april – dec 2020);
  - Cohort + om de meting 'open link'; 45-65.000 deelnemers per ronde
  - Resultaten ronde 9 (55k deelnemers): 15 januari
  - Volgende meting half feb – wensen voor aanpassingen uiterlijk 19/1 via 5.1.2e (VWS)

Snapshot laatste resultaten

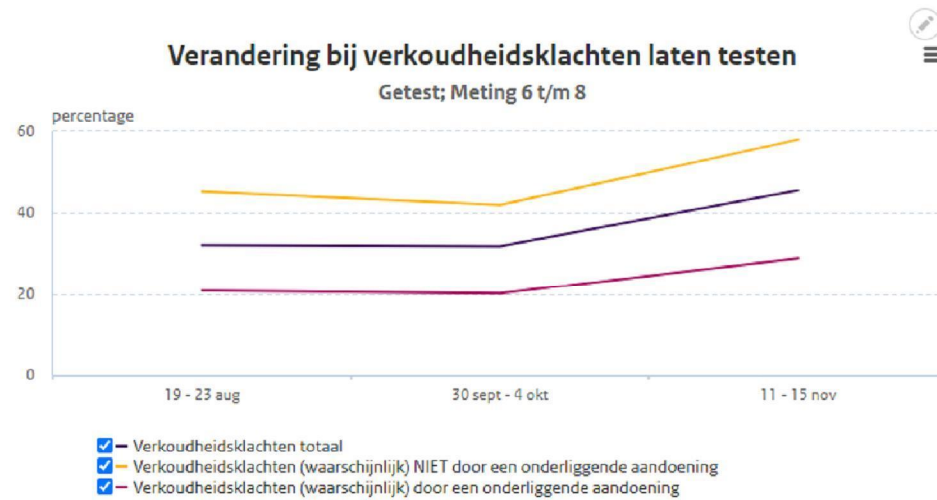

62% niet op te drukke plek

Toch te druk?
25% keert om

Gedrag - testen

Ronde 8 testen bij klachten:

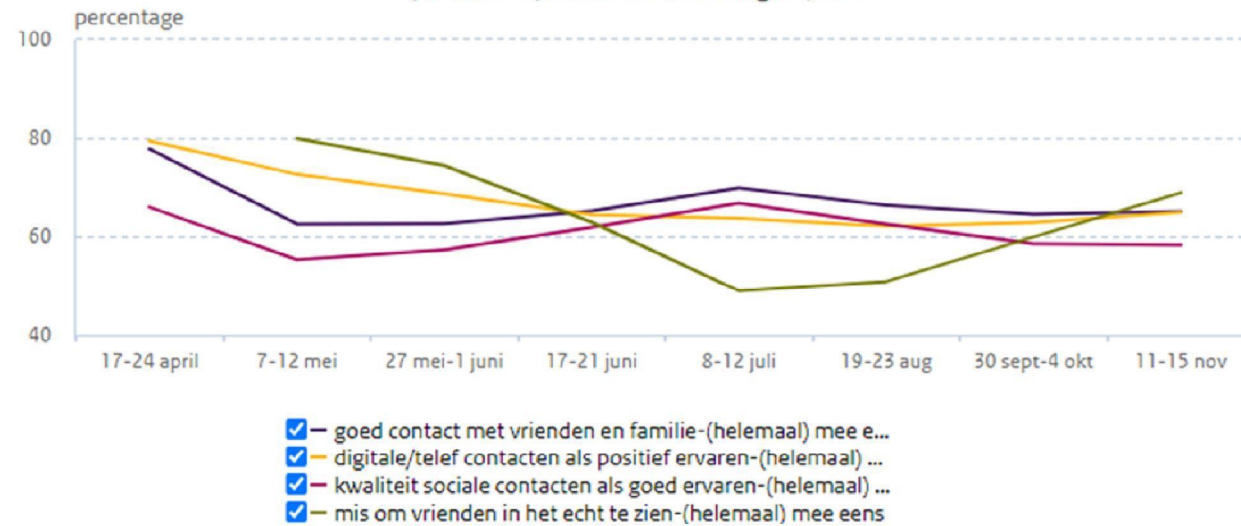
Totaal: 46%

Nieuwe klachten: 58%

Aandoening: 29%

Verandering sociale contacten (Helemaal) mee eens; Meting 1 t/m 8

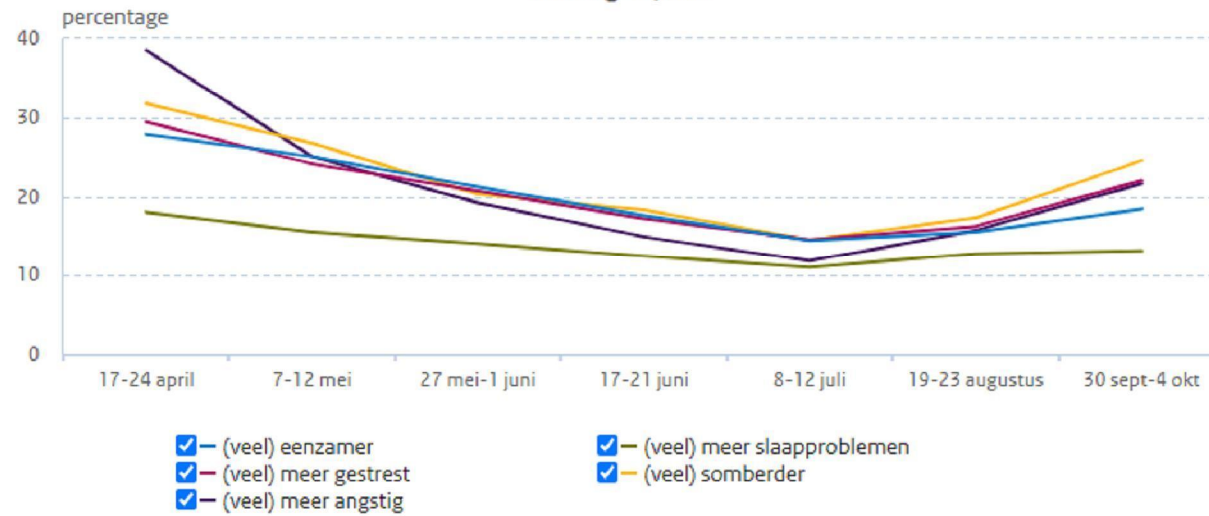

Verandering in mentaal welbevinden

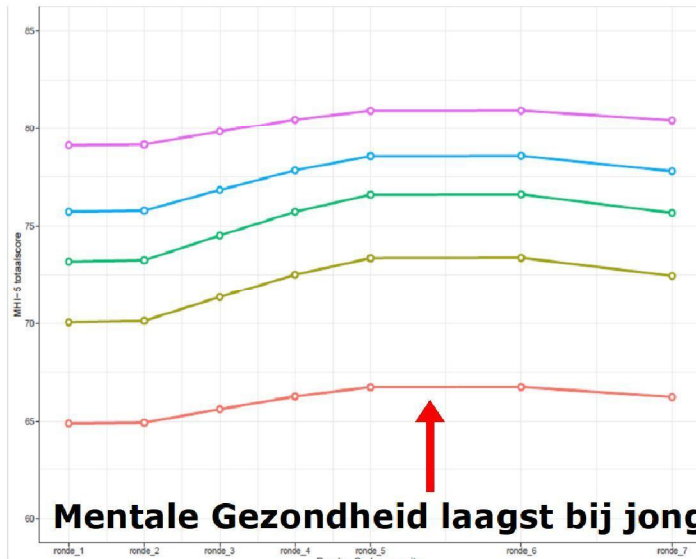

Meting 1 t/m 7

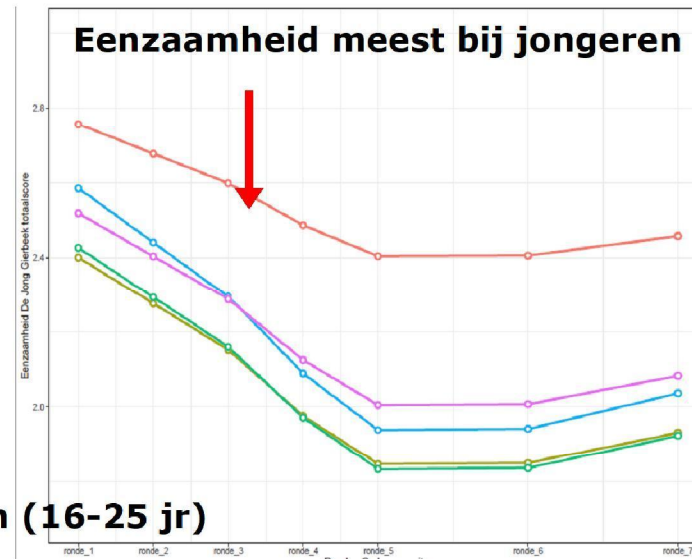

Naar voren kijken: doelgroep specifiek

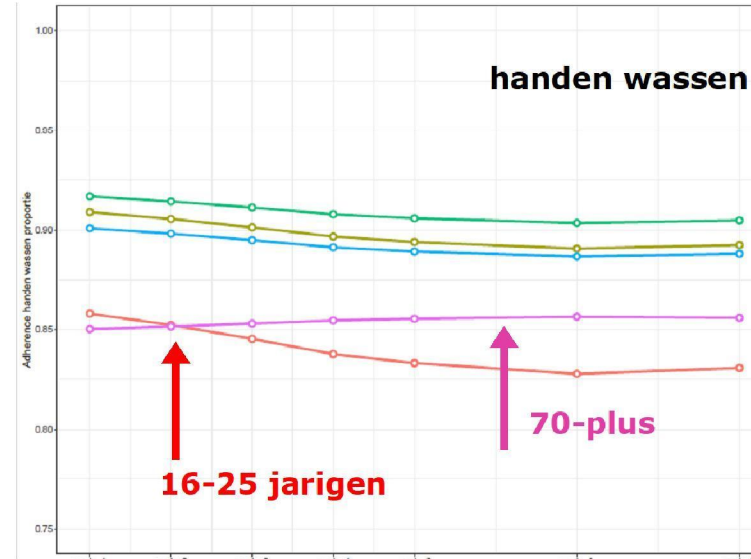
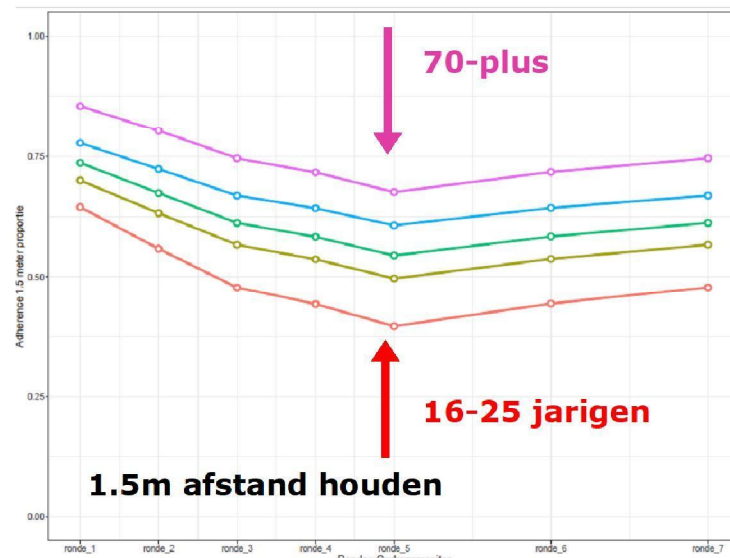
Mentale Gezondheid laagst bij jongeren (16-25 jr)

Eenzaamheid meest bij jongeren

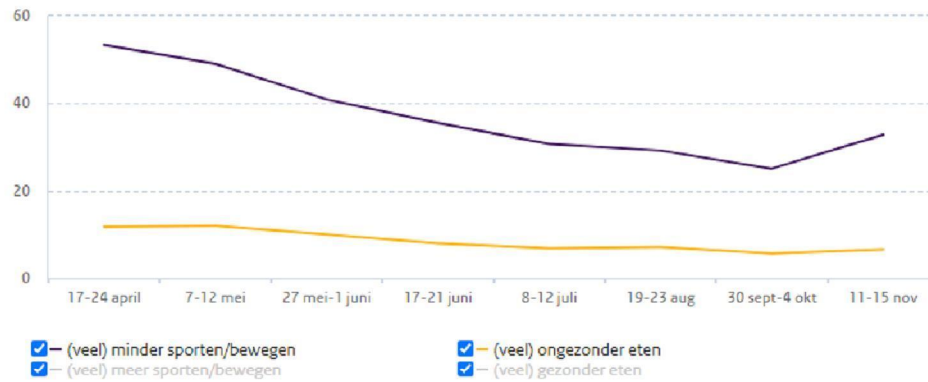
16-25 jaar rapporteerden minder 1.5m & ook ouderen minder handen wassen

Verandering in leefstijl

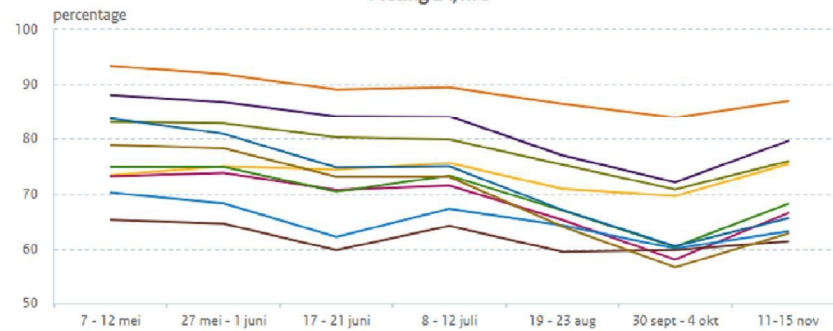
Meting 1 t/m 8

Bij het bepalen van de maatregelen denk ik dat de Nederlandse overheid..

Meting 2 t/m 8

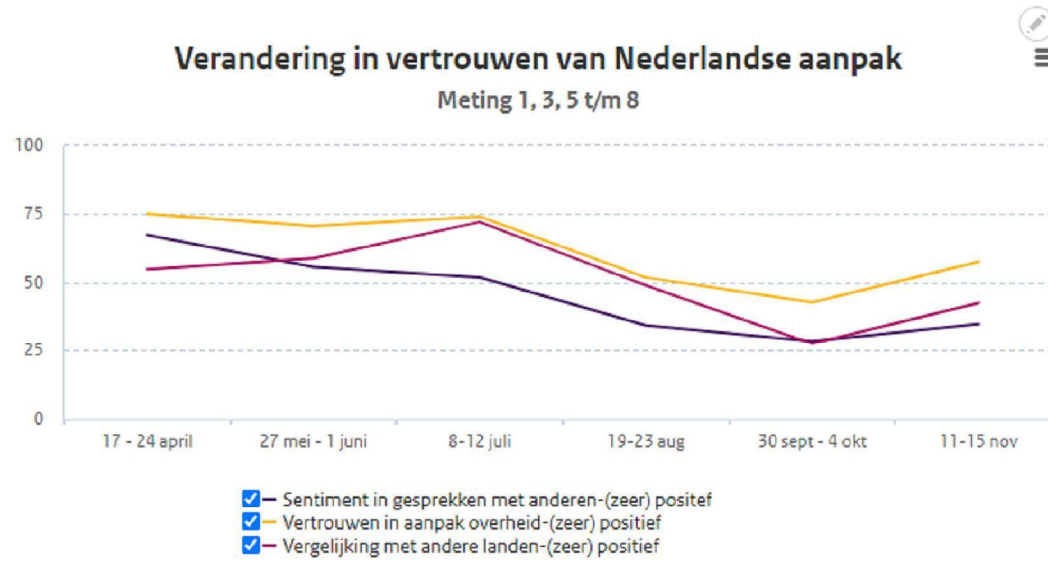

- zich goed laat informeren
- alle belangrijke informatie beschikbaar heeft
- alle benodigde informatie gebruikt
- belangrijke personen en instanties betreft
- maatschappelijke belangen goed afweegt
- rekening houdt met verschillende meningen
- haar best doet het goed te doen
- besluiten neemt op basis van feiten
- besluiten goed toelicht
- goed uitlegt waarom de maatregelen nodig zijn

Verandering in vertrouwen van Nederlandse aanpak

Meting 1, 3, 5 t/m 8

WP4 Kwalitatief

5.1.2e

& team interviewers

5.1.2e

Verdiepende interviews

Onderzoeksperiode:	1 mei 2020 – lopend
Onderzoeksvorm:	Interviewrondes: 8 gedaan, ronde 9 start 11 jan. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cohort (17) ▪ Specifieke groepen: jongeren, positief getest, twijfel over vaccinatie e.a.
Totaal:	ca. 200 interviews van 1 uur
minuten	ca. 140 interviews van 20
Resultaat:	Periodieke rapportage aan VWS Samenvatting op RIVM website Wetenschappelijke publicaties (<i>in wording</i>)

Belangrijkste bevindingen over de maatregelen

- Draagvlak voor de maatregelen is bij veel mensen hoog. Naleving wordt door de tijd heen lastiger, met name op sociaal gebied.
- De steeds veranderende regels zorgt voor verwarring; wat mag wel en wat niet? (*sinds 11 mei*)
- Mensen zijn bang dat anderen niet goed met de maatregelen omgaan.
- Sommige mensen kiezen voor zelfopgelegde vrijheidsbeperkingen. Angst lijkt de belangrijkste reden hiervoor (*bijv. langer in quarantaine dan gevraagd 'voor de zekerheid'*).

Vaccinatiebereidheid (medio juli!)

- **Niet zomaar vaccineren, eerst meer weten over het vaccin**

Velen geven aan zich te laten vaccineren zodra die mogelijkheid er is. Belangrijkste reden zijn om (kwetsbare) anderen en hun zelf te beschermen. Ook wordt vaccinatie genoemd als manier om weer van de maatregelen af te kunnen. Een gedeelte twijfelt nog over vaccinatie, met als belangrijkste reden dat men eerst meer informatie wil over de werking en de risico's, zoals bijwerkingen en langetermijn-effecten van het vaccin.

- **Voorrang vaccinaties voor kwetsbare groepen**

Alle geïnterviewden geven aan dat kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een zwakke gezondheid voorrang moet krijgen om gevaccineerd te worden. Daarnaast noemen geïnterviewden mensen die in de zorg werken of een vitaal beroep hebben.

- **Betalen voor vaccinatie niet tegen elke prijs**

Over betalen voor vaccinatie wordt wisselend gedacht: er zijn drie groepen te onderscheiden. Een groep die heel graag gevaccineerd willen worden en daar ook voor zouden willen betalen, net als wanneer ze zouden doen als ze naar een tropisch gebied op vakantie zouden gaan. Een tweede groep wil betalen voor een vaccin onder de voorwaarde dat ze voldoende informatie hebben over de werkzaamheid en bijwerkingen. Een derde groep vindt betalen voor vaccinatie een slecht idee, vooral als het er toe leidt dat mensen die weinig geld hebben niet gevaccineerd worden.

WP6 Verdiepend onderzoek

5.1.2e

& team

Verdiepende analyses

Nalven van quarantaine en isolatie advies
11 november 2020; RIVM Corona Gedragpunt

Aanleiding onderzoek:
Om de verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan is het van belang dat mensen die (mogelijk) besmet zijn met het coronavirus in isolatie of quarantaine gaan. Inzicht in hoe veel mensen in Nederland zich aan hun quarantaine of isolatie advies houden is daarom belangrijk. Kan de basis vormen voor een strategie om dit gedrag te ondersteunen en faciliteren.

Quarantaine is een voorzorgsmaatregel: iemand is (waarschijnlijk) niet besmet, maar is in contact geweest, of heeft een grote kans in contact te zijn geweest, met iemand die (mogelijk) besmet is en blijft daarom thuis. **Isolatie** is voor mensen die klachten hebben die op COVID-19 kunnen wijzen of zelf positief getest zijn. Deze mensen blijven thuis, zodat ze het virus niet verder verspreiden.

Vraagstelling:

- In hoeverre blijven mensen thuis als ze wegens een (mogelijke) COVID-19 besmetting geadviseerd worden in quarantaine of isolatie te zijn?
- Waarom gaan mensen wel naar buiten terwijl een quarantaine of isolatieadvies geldt?
- Wat zou mensen kunnen motiveren of helpen om wel het quarantaine of isolatie advies op te volgen?

Methoden: Gedragsvragenlijstonderzoek (meting 7, 30 sept-4 okt; 47.740 deelnemers), telefonische interviews (15-23 okt; 57 deelnemers) en literatuuronderzoek van de RIVM Corona Gedragpunt.

Resultaten:

- Er zijn 6 situaties waarin mensen in quarantaine of isolatie moeten. Die weten van toepassing op je totaal 20% van de deelnemers in het vragenlijstonderzoek over een periode van 6 weken.
- De reden van nalven verschilt per situatie:
  - 3 van de 10 respondenten oufuit aan thuis te blijven in geval van (milde) klachten of na thuiscomen uit een hoog-risicogebied. Dit is 4 op de 10 bij een huisgenooten van iemand met milde klachten en kortst erof behauewheid.
  - 3 op de 10 als iemand door de GGD geadviseerd is thuis te blijven na BCD (brom- en contactonderzoek), en
  - 6 van de 10 als iemand af het huishouden positief is getest, of 8 van de 10 mensen die daadwerkelijk zelf positief is getest, blijft de hele periode thuis.
- Mensen die naar buiten gaan, geven vaker aan (den mensen die niet naar buiten gaan) bezoek te hebben ontvangen in hun quarantaine/isolatie periode.
- Achtergrond kenmerken:** Vrouwen en mensen met onderliggend lijden geven aan het advies vaker op te volgen. Er werd geen (seksuele) verband

Page 1 van 10

Memo thuis-quarantaine

Tips om veilig de feestdagen te vieren in coronatijd

Er zijn veel coronabesmettingen in Nederland. Veel mensen krijgen corona van vrienden of familie, vaak zonder dat ze het weten. Wat kan je zelf doen om tijdens de feestdagen verspreiding te voorkomen en elkaar te beschermen?

- Kies met wie**
  - Als je de feestdagen alleen met je eigen huishouden viert, bescherm je jezelf én vrienden en familie tegen corona.
  - Met hoe minder mensen je bent, hoe makkelijker het is om afstand te houden en besmettingen te voorkomen.
  - Beperk je aantal contacten en ontvang max. 3 gasten per dag (incl. kinderen t/m 12 jaar). Voor je periode van 12 tot 25 december geldt omring max. 3 personen per dag.
  - Va videobellen kun je toch op afstand samen met anderen zijn.
- Kies waar**
  - Kies het huis met de grootste kamer, een ruimte die goed kan luchten en waar de meeste mensen voor hooven te staan.
- Doe veilig je boodschappen**
  - Klachten die wijzen op corona? Blijf thuis en vraag iemand anders zonder klachten om hulp.
  - Check voordat je gaat, of het stuk is in de winkel.
  - Doer je boodschappen niet een flesje en zoveel mogelijk in één keer.
  - Ca. doordeweeks of in de ochtend en doe je boodschappen zoveel mogelijk bij ou in de buurt.
  - Geef af.
  - Toch druk? Kom later terug. Hoe drukker het is, hoe moeilijker het is om afstand te houden.
- Maak afspraken**
  - Spreek van tevoren af dat je afstand houdt.
  - Spreek van tevoren met elkaar af dat je niet komt als je klachten hebt, zelfs bij heel lichte of geen klachten.
  - Blijf thuis als je klachten hebt en laat je testen. Maak een afspraak via coronatest.nl of tel eloo-za.
- 1-1: Veilig bij elkaar op bezoek**
  - Geef iedereen een zitplaats op 1,5 meter afstand en zet de stoelen altijd klaar.
  - Was vaak je handen, ook als je eigens binnenkomt, voor je gaat koken en voor het eten.
  - Zet een naam open.
  - Eet van je eigen bord en drink uit je eigen glas.
  - Herinner elkaar aan de baseregels, zoals afstand houden en in je eledoop nemen.

Factsheet Veilig Feestdagen

1.1 Advisee attitudes towards vaccinations (compelt, gfi, anzin)	1.1.1 Vaccineer sowieso niet / tegen vaccineren / ik liet mij niet zomaar inenten / geen troesp/ig/rotozol in mijn lijf	246	6%	11%	11%
	1.1.2 Compleet denken (incl. Bill Gates, Big Pharma, WHO, vakborekes, microchips)	20	0%	1%	
	1.1.3 Crain/niut nodig/flauwekul/uittoes/oppgekopt/pantievacin	165	4%	7%	
1.2 Self-determination (eigen keuze, integriteit eigen lichaam)	1.2.1 Inagritet eigen lichaam/elf over eigen lichaam beschikken/vrije keus/geen verplichting	15	0%	1%	
1.3 oving		313	3%	5%	
2.1 Uncertainty about a potential vaccine and its short- or long-term side effects (bijwerkingen)	2.1.1 mogelijk bijwerkingen/riscos	332	8%	14%	25%
	2.1.2 bijwerkingen en effecten op lange termijn	555	14%	24%	
	2.1.3 In weening met besmetting, meer weten/aw, ze erm	117	3%	5%	
2.4 Novelty of the vaccine	2.4.1 te nieuw/it erid onbekoed	244	6%	15%	21%
	2.4.2 Niet als goed gonaag getest	171	4%	7%	
	2.4.3 Niet als eerste wlen/afwachter/ik ben geen profpersoon/hog een experiment	321	8%	14%	
2.5 Lack of trust/safety concerns	2.5.1 Vertrouwen- of veiligheidsisues	592	15%	25%	
2.2 Not in high-risk group / own health will deal with COVID-19	2.2.1 Ik ben gezond / ik heb het niet nodig / eigen immuunsysteem lost het op	147	4%	6%	13%
	2.2.2 Ik behoort niet tot de risicogrup (gericht op belang van zelf)	96	2%	4%	
	andere mensen hebben het harder nodig (gericht op belang van de groep)	70	2%	3%	
	2.2.3 Heb al corona gehad of wil eerst weten of ik al antistoffen heb ange maet	34	1%	1%	
	2.2.4 Risiko op ziekte klein	16	0%	1%	
	2.2.5 Liever corona dan een vaccin/corona is niet gevaarlijk	117	3%	5%	
	2.2.6 alternatieven preventief tegen corona	37	1%	2%	
	2.2.7 Ben al gevacineert	2	0%	0%	
2.3 Vaccine efficacy	2.3.1 Voorgelling eerdere vaccinatie/campagne (bij Meetsamen grip)	93	2%	4%	6%
	2.3.2 Werking vaccin (Alleen gebruiken indien onvoldoende beween werkzaam, vaccin tegen virus werkt niet/niet zinvol, wending op lange termijn, virus mutaat etc.)	157	4%	7%	11%
	2.3.3 Liever een zorg (ook worden en dan verzorg) dan een voororg (vaccin)	3	0%	0%	

Coderen open antwoorden in de vragenlijst. E.g. 'Waarom wel men wel of niet vaccineren?'

Rapid response – Schiphol

- Hoeveel mensen blijven thuis na aankomst uit een hoog risicogebied?
  - In welke mate helpen verschillende vormen van ondersteuning bij thuisblijven?

Vraagstelling: 1) Hoeveel mensen blijven thuis na aankomst uit een hoog risicogebied? 2) In welke mate helpen verschillende vormen van ondersteuning bij thuisblijven?

1 144 / 010 071644
info@rivm.nl

Voorbereiding: Met VWS – programmadirecteur Covid-19 (08-10-2020) is de vraagstelling afgestemd. De focus wordt uitgebreid naar onderzoek op effectiviteit naar meerdere mogelijke interventies startend met de [quarantaine informatiefolder](#) op naleving van thuis-quarantaine regels. Onderzoek naar andere interventie mogelijkheden worden als aanvullende opdracht betrokken, zodra de interventies ontwikkeld zijn. Als een van deze interventies, kan de effectiviteit van de Schiphol teststraat ook beoordeeld worden vanaf het moment dat die weer opengaat. Ook kijken we mee naar de ontwikkeling van interventies vanuit de gedragswetenschap.

Datum
12 oktober 2020

Ons kenmerk
CGU - WP6

Behandeld door
Jet Sanders
Colene Zomer
Mariken Laurs
Marjolein de Bruijn

Method: Mensen die instemmen met deelname aan dit onderzoek na aankomst op Schiphol uit een hoog risicogebied worden willekeurig toegewezen aan geen interventie (controlegroep) versus een interventie (e.g. informatiegids) versus (mogelijk als derde groep) dezelfde interventie met "als...dan" planningscomponent (e.g. informatiegids met persoonlijke component). Een "als...dan" planningsinterventie is simpel en vaak effectief. Iemand op Schiphol denkt mee met een stap-voor-stap plannetje om mensen volgens een lijstje praktische redenen om naar buiten te doorlopen, en on-de-spot organisatorische oplossingen te zoeken: e.g. "als ik boodschappen nodig hebt, dan vraag ik mijn buurvrouw). Om effectiviteit te meten: telefonisch opvolgen van mensen die op Schiphol aankomen uit hoog risicogebieden om te onderzoeken of ze thuisblijven, en zo niet waarom wel/niet.

Vraagstelling die wordt beantwoord: 1. Wat is het percentage reizigers uit een hoog risicogebied dat zich aan de thuisquarantaine regels houdt en in welke mate? 2. Wat is het effect van interventies (bijv. informatiegids or informatiegids met checklist voor uitvoeringsplan) op het thuisquarantaine gedrag van reizigers uit hoog risicogebieden? 3. Als reizigers zich niet 100% aan de quarantaine houden, passen ze dan strategieën toe om risico op transmissie te verkleinen (d.m.v. extra strak maatregelen naleven, bezoek beperken, zich laten testen bij klachten)? 3. Welke redenen geven mensen op voor hun gedrag wel/niet thuisblijven; en wat zou hen helpen om wel in quarantaine te gaan of dat langer vol te houden?

Optionele interventies als aanvullende opdracht:

1. Wat is het effect van een praktisch ondersteuning (e.g. uitvoeringsplan) op thuis-quarantaine gedrag?
2. Wat is het effect van een digitale interventie (SMS-tekst berichten) op thuis-quarantaine gedrag?
3. Wat is het effect van de Schiphol teststraat en het ontvangen van positieve/negatieve test op het thuis-quarantaine gedrag van reizigers uit hoog risicogebieden? (Mits teststraat weer opent)

Omvang sample: om een 10% verschil in het naleven van quarantaine op te kunnen sporen (90% power, 2-sided test, alpha .05, controle quarantaine 30% of 60%) tussen twee groepen zijn ongeveer 1.000 deelnemers nodig. Afhankelijk van de interventie die gekozen wordt zouden we moeten kijken hoeveel mensen mee doen aan het onderzoek **Duur onderzoek:** 7-10 weken voor een eerste stap (2-3 voorbereiding, 1-3 weken werven deelnemers, 1½ week follow-up, 2 weken analyse en rapportage). Vervolgonderzoek kan sneller verlopen.

'on hold' bij VWS

Verdiepende analyses

Doel: Uitvoeren van verdiepende analyses en onderzoek op verzoek

Methode: kwantitatieve analyses en coderen van open antwoorden uit RIVM vragenlijst

Belangrijkste/recente bevindingen:

- Factsheet veilige feestdagen (afbeelding):
- Van de mensen die al plannen voor de feestdagen hadden, gaf 32% aan het thuis te willen vieren zonder gasten. Hierbij leek met name de dreiging van het virus en het niet willen besmetten van familie en vrienden, een rol te spelen.
- Coderen open antwoorden uit RIVM vragenlijst (bijv. welke redenen geven mensen zelf om zich niet te laten vaccineren of testen?)

WP7 Kennisintegratie en -disseminatie

5.1.2e

5.1.2e

& team

5.1.2e

vaar niet blind...

...maar koers met kennis!

Kennisintegratie

Doel: creëren van samenhang en eenheid in gedragskennis

Activiteiten o.a:

- Stroomlijnen en optimaliseren van keuzeprocessen voor relevante thema's, doelgroepen en ontwikkelingen (kennisprogrammering)
- Opleveren geïntegreerde producten obv vragenlijst, interviews & (inter)nationale literatuur
- Periodieke 'state of the art' op relevante thema's en doelgroepen (bijv. lage ses, vaccinaties)

Kennisdisseminatie

Doel: ontwikkelen van producten & diensten die aansluiten bij beleid, praktijk en onderzoek

Activiteiten o.a.:

- Producten ontwikkelen die aansluiten bij wensen/behoeften van crisis- en communicatiemanagers van GGD'en, gemeenten en veiligheidsregio's (naast wensen beleid!)
- Doorontwikkelen gedragsonderzoek website op rivm.nl, oriëntatie op inrichting kennisplatform

WP8/9 Advies t.b.v. comm

5.1.2e

5.1.2e

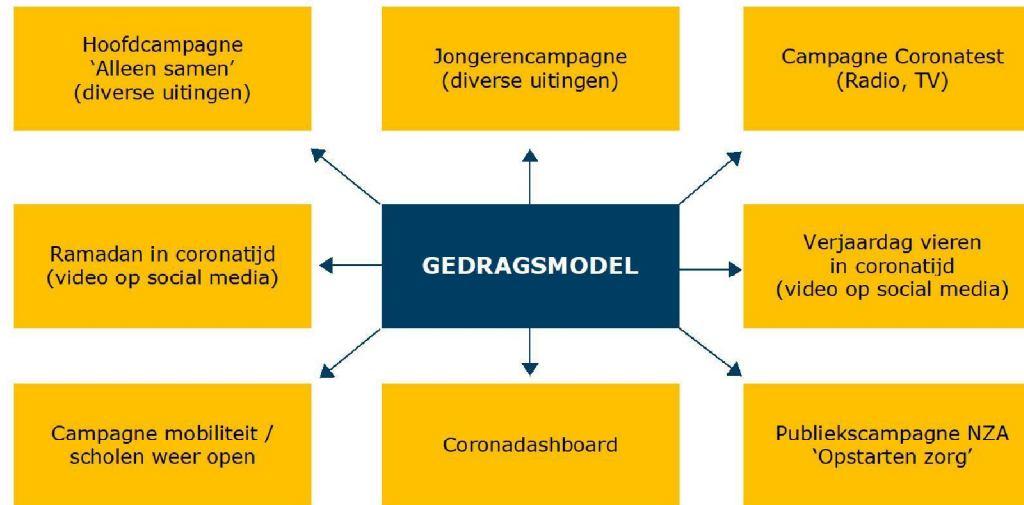
Communicatie-advies

Hierbij werken we vanuit het gedragsmodel

- We leveren bijvoorbeeld input op:
  - Briefings voor campagnes: ministerie > bureau
  - Uitgewerkte plannen voor campagnes: bureau > ministerie
  - Reflectie op narratieven, routekaart en scenario's
- We sluiten namens de gedragsunit ook aan bij gerelateerde communicatieprojecten
  - Bijvoorbeeld 'werkgroep publiekscommunicatie' van de NZA

Voorbeelden van uitingen waaraan is bijgedragen

Ontwikkelen overheidscommunicatie en interventies

Stappenplan
ontwikkelen overheidscommunicatie en interventies
Ter illustratie zijn er drie voorbeelden ingevuld

Afstand houden	Handen wassen	Niet op bezoek
Stap 1a definieer doelgedrag		
Gedrag	Gedrag	Gedrag
1,5 m afstand houden van iedereen, behalve personen (asymptotisch) uit eigen huishouden.	Meerdere keren per dag handen wassen o.a. na het boodschappen doen.	Niet op bezoek gaan bij familie, vrienden en kennissen.
Onderbouwing	Onderbouwing	Onderbouwing
1,5 m afstand houden is belangrijke maatregel infectiepreventie (RIVM), maar gedrag vol blijven houden blijkt uitdaging.	Regelmatig handen wassen is een belangrijke maatregel om besmetting te voorkomen (RIVM).	Hoe minder sociaal verkeer, hoe minder kans op besmetting (RIVM).
Stap 1b definieer doelgroep		
Doelgroep	Doelgroep	Doelgroep
Nederlandse bevolking in het algemeen.	Nederlandse bevolking in het algemeen.	Jongeren tussen de 16 en 23 jaar.
Onderbouwing	Onderbouwing	Onderbouwing
Signalen van gezagsdragers geven aan dat mensen zich minder goed aan de 1,5 m afstand houden.	De gedragsmaatregelen zijn voor iedereen van groot belang om besmetting te voorkomen.	Signalen van gezagsdragers en jongerenwerkers geven aan dat jongeren in deze leeftijdsgroep

- Vanuit de gedragsunit is een praktisch stappenplan ontwikkeld
  - Biedt handvatten voor ontwikkelen overheidscommunicatie en interventies
- In 6 stappen:
  1. Definieer doelgedrag
  2. Definieer doelgroep
  3. Bepaal determinanten (zie *gedragsmodel*)
  4. Bepaal methoden voor gedragsverandering
  5. Bepaal wie boodschap verspreidt
  6. Evalueer
- Download de PDF op [RIVM.nl](https://www.rivm.nl)

Lerende lokale Voorbeelden en #Hoe dan?

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Onder een lerende praktijk verstaan wij:

Praktijksituaties beschreven in een specifieke context die:

- Duidelijk maken hoe mensen in de praktijk de Corona – gedragsregels uitvoeren en vooral volhouden (1,5 meter, social distancing, hygiëne, mondkapje, testen).
- Oplossingen of interventies laten zien die binnen die context haalbaar en werkzaam lijken en mogelijk op meer plekken kunnen worden toegepast....
- Laten zien welke worstelingen mensen ervaren bij het naleven van de maatregelen en welke mogelijkheden ze zien om daar goed mee om te gaan binnen die context
- Verhelderen welke waardenafwegingen worden gemaakt: tussen veiligheid en gezondheid en bijvoorbeeld kwaliteit van leven en het welzijn van mensen.

Doelgroepen

Wij richten ons vooral op:

- Professionals en intermediaire personen
(Via websites/sociale media van brancheorganisaties, koepels, kennisinstellingen etc)
- Diverse ministeries, gemeenten .....
- Iedereen die meer wil leren van hoe mensen omgaan met Corona in de praktijk en wat zij daarbij tegenkomen en meemaken
- Iedereen die daarvan wil leren en met ons op deze praktijken wil reflecteren

Status

- Afwegingskader ter beoordeling aan WAR en toetsingscommissie
- Strategische focus bepaald:
  - We gaan voor diverse thema's en sectoren ('een veelkleurige ballenbak'): van alles wat.
  - Per voorbeeld reflecteren we met cijfers en literatuur op wat we zien en tegenkomen
  - Niches: vooral die voorbeelden waar nu geen aandacht voor is en waar de situatie urgent of nijpend is?
  - De toetsingscommissie wikt en weegt mee
- De eerste vier voorbeelden staan op de RIVM site
<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/voorbeelden-uit-praktijk>
- Deze maand volgen er nog 8 tot 10 voorbeelden

[Home](#) > [Gedragswetenschappelijk onderzoek COVID-19](#) > [Krachtvrouwen ondersteunen elkaar door dik en dun](#)

Krachtvrouwen ondersteunen elkaar door dik en dun

Toen Ilhame Arab en Nadia El Mourabit in hun gemeente Zeist merkten dat veel vrouwen last hadden van het vele thuiszitten in coronatijd aarzelden ze niet lang. Ze startten samen een voetbalinitiatief en trekken nu vele vrouwen wekelijks letterlijk naar buiten voor een uurtje trainen.

Dit interview is afgenomen in november 2020.

Precies waar vrouwen behoefte aan hebben

Ilhame is een sociale ondernemer met een communicatieachtergrond en een sociaal hart. Al veel eerder had ze het initiatief Krachtvrouwen Zeist opgericht. "Dit voetbalinitiatief was precies waar veel vrouwen behoefte aan hebben",

Lees de andere verhalen

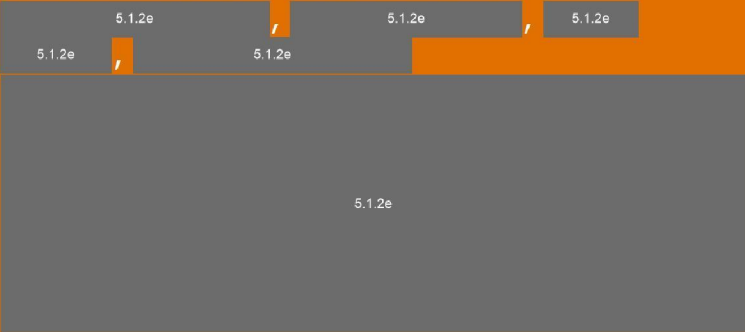
- [Hoe overleef ik dag in dag uit thuiszitten?](#)
- [De tijd van je leven - studenten in tijden van corona](#)
- [Heemskerk: op weg naar een veilige en gastvrije gemeente](#)

Terug naar de overzichtspagina [Voorbeelden uit de praktijk](#)

Kernboodschappen

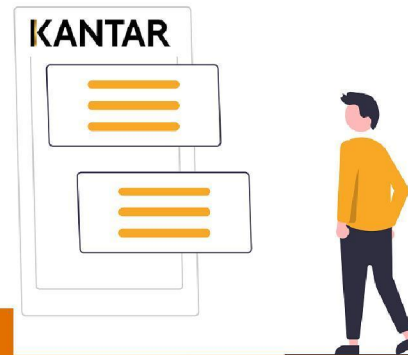
WP11 Trendonderzoek Corona Dashboard

Achtergrond

- Doel Dashboard: Inzage aan burgers en aanmoedigen om maatregelen vol te houden
- Driewekelijkse representatieve Surveys door Kantar (~97.000 panelleden)
  - Landelijke cijfers en uitsplitsbaar naar Veiligheidsregio
  - Looptijd: 1 jaar (16 metingen), max 3 keer per panellid
  - Steekproef: N=200 per veiligheidsregio per ronde
- Verkorte vragenlijst (afgestemd met WP3)
  - Compliance
  - Draagvlak
  - Determinanten
- Publicatie als open data en op website RIVM

Context: Focus op basisregels

Geselecteerde gedragsregels:

1. Bij klachten: blijf thuis.
2. Bij klachten: laat u testen.
3. Was vaak je handen.
4. Houd 1,5 meter afstand.
5. Werk thuis, tenzij het niet anders kan.
6. Vermijd drukke plekken.
7. Ontvang maximale aantal bezoekers thuis.
8. Hoest en nies in je elleboog
9. Draag een mondkapje in publieke binnenruimtes
10. Draag een mondkapje in het ov.

Hiervoor is zowel een score berekend voor:

Naleving (%)

Draagvlak (%)

CLEVER°FRANKE
DATA DRIVEN EXPERIENCES

Overzicht van Naleving & Draagvlak

Gedragregels

Naleving **Draagvlak**

Percentage	Gedragregels	Vershill met vorige meting*
97%	Draag een mondkapje in het OV	-
96%	Ontvang het maximaal aantal personen thuis	+ hoger
82%	Draag een mondkapje in publieke binnenruimtes	+ hoger
73%	Vermijd drukke plekken	-
71%	Werk zoveel mogelijk thuis	-
65%	Houd 1,5 meter afstand	-
62%	Hoest en nies in je elleboog	-
50%	Laat je testen bij klachten	+ hoger
47%	Blijf thuis bij klachten	-
34%	Was vaak je handen	-

Gedragregels

Naleving **Draagvlak**

Percentage	Gedragregels	Vershill met vorige meting*
84%	Draag een mondkapje in het OV	+ hoger
68%	Ontvang het maximaal aantal personen thuis	+ hoger
83%	Draag een mondkapje in publieke binnenruimtes	+ hoger
95%	Vermijd drukke plekken	+ hoger
87%	Werk zoveel mogelijk thuis	+ hoger
92%	Houd 1,5 meter afstand	+ hoger
91%	Hoest en nies in je elleboog	-
87%	Laat je testen bij klachten	-
91%	Blijf thuis bij klachten	-
89%	Was vaak je handen	+ hoger

Voorbeeld Trendlijn

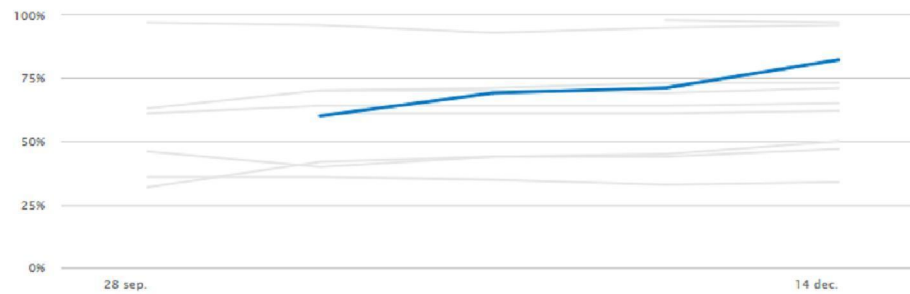
Basisregels over tijd

Naleving

Draagvlak

Deze grafiek toont veranderingen in de loop van de tijd van het percentage van de respondenten dat aangeeft de gedragsregel te volgen in zijn/haar dagelijks leven.

Draag een mondkapje in publieke binnenruimtes

Voorbeeld verschillen tussen veiligheidsregio's

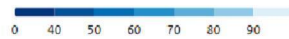
Verschillen tussen Veiligheidsregio's

Naleving Draagvlak

Selecteer een gedragsregel om de verschillen tussen de Veiligheidsregio's te zien.

Was vaak je handen

Percentage

Achtergrond en (beknopte) duiding op RIVM website

Naleving van en draagvlak voor de basis gedragsregels

Gedragwetenschappelijk onderzoek

- Nieuws
- Literatuuronderzoek
- Vragenlijstonderzoek
- Interviews
- Trendonderzoek
- Naleving van en draagvlak voor gedragsregels
- Organisatie
- Kennisintegratie
- Voorbeelden uit de praktijk

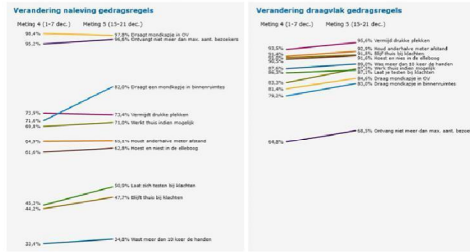
Wijzigingsdatum 05-01-2021 | 15:47

Naast het grootschalig vragenlijstonderzoek met longitudinaal design wordt er voor het Trendonderzoek ten behoeve van het Landelijk Dashboard ook driewekelijks een (landelijk en regionaal) representatieve steekproef getrokken uit de Nederlandse bevolking. Tussen 15 en 21 december 2020 heeft hiervoor de vijfde meting plaatsgevonden. Mensen zijn gevraagd naar naleving van en draagvlak voor de basis gedragsregels die gelden in Nederland vanwege de corona-pandemie. In onderstaande rapportage wordt verslag gedaan van de belangrijkste veranderingen ten opzichte van de vorige meting. Over het algemeen zijn de veranderingen klein.

Resultaten van de zesde meting zullen eind januari worden gepubliceerd.

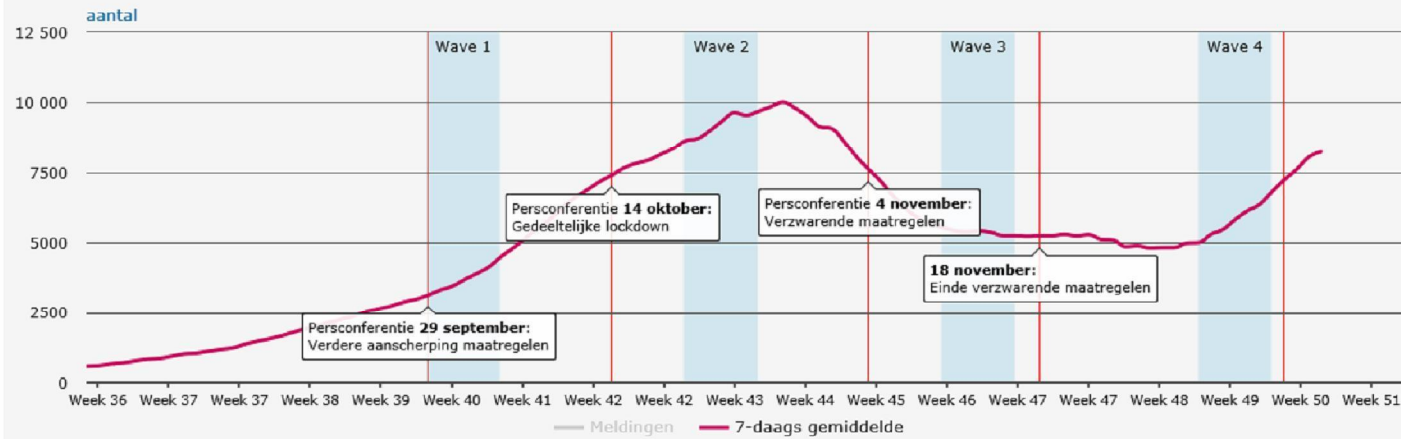
Naleving van de gedragsregels

Figuur 1 geeft een beeld van de naleving van, en het draagvlak voor de basis gedragsregels.

Bij de GGD gemelde patiënten, meetmomenten WP11 en momenten persconferentie

Bron: RIVM

Thema's & Doelgroepen

Vaccinatiedeelname:

5.1.2e

&

5.1.2e

Ouderen:

5.1.2e

Jongeren:

5.1.2e

Kwetsbare groepen:

5.1.2e

Volop in ontwikkeling

Wetenschappelijk verantwoord

In een veranderende wereld

Tot slot:

- 5.1.2e [@rivm.nl](https://twitter.com/rivm.nl)
- Vragen / verzoeken als mogelijk via linking-pin bij VWS – 5.1.2e
- 6 wekelijks resultaten vragenlijst / interviews (sinds april 2020_
- 3 wekelijks nieuwe gedragcijfers op coronadashboard (sinds november 2020)
- Inspirerende voorbeelden (vanaf december 2020)

Goed inzicht kan helpen effectief gedrag te ondersteunen

- Effectieve en herhaalde communicatie om gedrag te ondersteunen
- Aanpassen sociale en/of fysieke omgeving
- Voorzieningen bieden om makkelijker te maken/vol te houden

En vergeet fysiek, sociaal en mentaal welbevinden niet, belangrijke randvoorwaarde!

Rivm.nl

5.1.2e

@rivm.nl

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

#hoedanwel

Loesje

<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek>

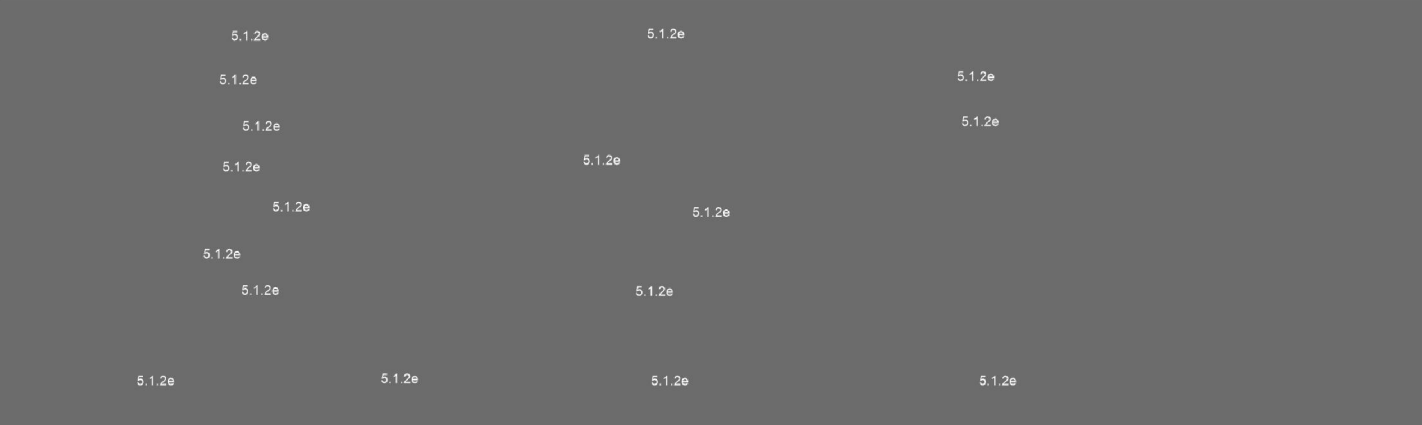

Wetenschappelijke Adviesraad – Corona Gedragsunit (WAR)

Expertteam Gedrag & Welbevinden i.o. – Corona Gedragsunit

Expertteam Psychometrische Analysen (taskforce)

Expertteam Inspirerende Voorbeelden (toetscommissie)

